

*Alles draait om Liza*

Ook verkrijgbaar

*Kevin*

Alles draait om Liza

Edwin Santbergen

Schrijver: Edwin Santbergen

Coverontwerp: Lynn Plat

ISBN: 9789402162943

2017 © Edwin Santbergen

Alle rechten voorbehouden

## *Maandverband*

### 1

Slechts één maandverband dat in de kantine op school zat vastgeplakt aan het raam, waarvan niemand wist wie hem erop geplakt had, maar duidelijk was dat het bij wijze van grap was gedaan, zorgde ervoor dat het tienerleven van Patrick Mulder veranderde.

Hij hief zijn vinger op en wees naar het maandverband dat als een vlinder tegen het raam geplakt zat. Patrick glimlachte breed en bulderde al snel van het lachen, terwijl hij zijn vriend Simon met zijn elleboog aanstootte en naar het grote witte object, met uitgestrekte vleugels, wees. Het besloeg maar een klein gedeelte van het raam en viel niet erg op, maar was wel precies in het zichtveld geplakt – en Patrick viel juist dat soort dingen op. De drukte van de kantine was hij even vergeten en daarmee ook de twee jongens die rustig hun broodje opaten in de nis voor het raam, waarop het maandverband rustte.

‘Kijk,’ zei hij. ‘Daar!’ hij zei het iets te hard, zoals gewoonlijk. Toen Simon zag waar Patrick naar wees moest hij ook even glimlachen maar zei als waarschuwing, half lachend: ‘Dat is grappig, maar je moet niet zo wijzen.’

Patrick had er een handje van om luidkeels te roepen wat zijn netvlies opving. Daar had zijn moeder hem al vaak voor gewaarschuwd. Jij zal nog eens lelijk je vingers branden, meneer, had ze gezegd. Patrick zei niet alleen wat hij dacht (dit was overigens iets grappigs wat hij echt niet kon laten gaan. Een stuk maandverband op een ruit geplakt, dat is toch hilarisch, dacht hij), maar had de neiging om erbij te wijzen. Dat zat nu eenmaal in hem. Ook Simon wist dat het vroeg of laat een keer fout zou gaan. Ondanks de waarschuwingen handelde Patrick nog steeds impulsief.

Nu was het al te laat. Veel te laat. De jongen waren opgestaan en liepen met een meerderheid, vijf of zes jongens van Patrick's leeftijd, op de tafel af waar hij en Simon altijd alleen zaten te eten, als wolven die op een mank schaap afkomen. Slechts de rugtassen van de jongens waren in de nis blijven staan en ze liepen rustig naar de tafel waar hij en Simon aan zaten.

Eén van de jongens die in de nis bij het raam had gezeten, met een pet, droeg wijd zittende kleding en splinternieuwe witte gymschoenen. Hij knikte met zijn hoofd, alsof hij zijn neus ophaalde voordat hij begon te praten. Enkele jongens die her en der in de kantine verspreid zaten, voegden zich langzaam bij hem.

‘Heb je problemen?’ vroeg hij aan Patrick, toen hij bijna bij de tafel was gearriveerd.

‘Nee,’ zei Patrick en keek alle jongens een voor een aan. Simon dook ineen en durfde zijn brood niet meer verder te eten, hij hield zich afzijdig van het gesprek. Dat deed Simon altijd, wat dat betreft was hij een angsthaas.

‘Waarom wijs je dan naar mij?’

‘Ik wees niet naar jou,’ antwoordde Patrick. ‘Ik wees...’ Hij keek om de jongen heen, maar zag er nog een jongen achter staan die het zichtveld tussen Patrick en het raam blokkeerde.

Een andere jongen viel hem in de reden. ‘Dus je wees naar mij?’ Het was de andere jongen die in de nis had gezeten. Hij had zijn haar tot millimeter geschoren en een brede kaaklijn. Het was het type jongen die om het minste of geringste ruzie zocht.

‘Ik wees naar het maandverband.’ Als hij zich hier niet uit kon praten had hij een groot probleem, wist hij.

De jongen met de pet keek over zijn schouder, keek de andere jongens aan en begon hard te lachen. Toen hij zijn blik weer naar Patrick wendde vroeg hij: ‘Nog nooit een maandverband gezien, jongen. Je moeder draagt die vast ook.’ Het maakte de jongen niets uit dat er maandverband boven zijn hoofd hing, terwijl hij at.

Patrick zei niets. Dat was beter. Beter niets zeggen dan iets verkeerd zeggen. Bovendien zouden ze alles wat uit zijn mond kwam verkeerd opvatten. Normaal had hij een grote mond, maar hij voelde zich beklemd en kon geen woorden bedenken om dit op te lossen en daarom was het beter om zijn mond dicht te houden.

‘En jij?’ vroeg de jongen, zijn hoofd ophalend. Hij keek nu naar Simon. ‘Heb jij wel eens maandverband gezien, of lachte jij me ook uit?’

Simon wilde eigenlijk door de grond zakken, maar durfde zelfs dat niet. Hij verroerde geen vin, hij dacht zelfs dat als zijn maag zou knorren van de trek, dat hij dan al problemen zou hebben. Eigenlijk zou hij zijn vriend moeten helpen, maar hij had het lef niet. Hij kon het gewoon niet.

‘Ik, ik,’ stotterde Simon en kon niets meer uitbrengen dan dat woord.

De jongen begon te lachen.

Uit het niets zei Patrick: 'Ik heb heus wel eens...' Hij hoopte dat ze daarmee Simon met rust zouden laten. Nog voordat hij zijn zin kon afmaken werd hij in de reden gevallen.

'Het is een mooi excuus,' zei de jongen met de pet. 'Een verdomd mooi excuus. Maar je denkt toch zeker niet dat ik daar intrap? Je lachte mij verdomme uit.' De jongen keek ernstig.

De anderen lachten ook niet langer. Het werd akelig stil. Patrick voelde ineens dat door het volume dat deze jongen had, alle ogen op hem gericht waren. Dat hij niet anders kon dan op dit moment in het middelpunt van de belangstelling staan. Normaal hield hij zich wat afzijdig op school, om niet al teveel op te vallen, maar nu ontkwam hij er niet aan. Ook wist hij dat deze jongens tot veel meer in staat waren dan alleen loze dreigementen te uiten. Hij slikte een brok in zijn keel weg en wist dat hij problemen had. Terwijl hij op zijn plastic stoel in de kantine van zijn school zat, keek hij op naar de jongen die dreigend boven hem uit torenden. De jongens waren zijn lengte, sommigen misschien nog kleiner, maar vanaf het beeld dat Patrick had, leken ze groot, als donkere onweerswolken voor een blauwe hemel. Hij durfde niet te kijken naar zijn vriend, naar de rest van de kantine of naar de jongen en staarde voor zich uit.

'Wat is er mis met mij?' vroeg de jongen met de pet zachtjes. Hij tikte met zijn handen snel tegen zijn borst, alsof hij toonde dat hij niet bang was, dat er met hem niet te spotten viel. 'Jij bent zelf niet goed wijs, met je lange haar. Je lijkt wel een meisje.'

Patrick gaf geen antwoord, omdat hij dacht dat zwijgen het beste was wat hij op dat moment kon doen. Hij staarde naar de wijde truien van de jongens, zonder er echt op te letten. Woorden gilden door zijn hoofd. *Ik zit in de problemen*, dacht hij. Alleen maar om dat rot maandverbandje. Waarom moet je met je stomme kop dan ook zo wijzen. Je wist dat je er nog een keer mee op de koffie zou komen. En die tijd was nu gekomen. Kon hij het maar terugdraaien. Soms was het te laat om iets terug te draaien. Hij hoopte maar dat het met een sisser zou aflopen.

'Loop jij soms ook met maandverband tussen je benen,' ging de jongen verder, nog dreigender ditmaal. Het viel Patrick op dat de anderen slechts als standbeelden naast hun meester stonden om te imponeren en niet om iets te doen (hoewel, als hij weg zou lopen van tafel zouden ze hem zeker tegenhouden en hem terug duwen op zijn stoel).

'Homo!' schreeuwde een andere jongen hem toe.

Nog steeds gaf Patrick geen antwoord. Hij durfde niet te reageren. Het was beter om zijn mond dicht te houden.

‘Ik vraag je wat, langhaar!’ schreeuwde de jongen met de pet.

‘Geef antwoord,’ zei een andere jongen rustiger. Daarna: ‘Hij zal wel een meisje willen zijn met dat lange haar van hem. Daarom vindt hij maandverband zo leuk.’

Er klonken enkele zachte lachjes uit de groep.

Patrick had geen idee van wie die woorden afkomstig waren. Hij waande zich in een vlaag van verstandsverbijstering waarin hij hoopte een oplossing te vinden, maar waarin hij slechts fantaseerde hoe het zou zijn om de tijd terug te draaien tot een uurtje voor de pauze. Waar was een leraar als je hem nodig had?

‘Godverdomme!’ schreeuwde de jongen met de pet. Hij hief zijn arm op en de anderen maakten plaats voor hem. Patrick zag de klap niet aankomen, de kaakslag die de jongen hem gaf. Een gebalde vuist sloeg pijnlijk tegen zijn kaak, als een hamer op een spijker. De knokkels van de vingers beten in zijn vlees en met een klap schoot zijn hoofd opzij. Hij voelde de zijkant van zijn hoofd branden, maar kon zich bedwingen om niet over de pijn te wrijven of zijn gezicht te vertrekken van de pijn. Hij keek omhoog naar de jongen met die pet, die zachtjes over zijn eigen hand wreef. Het had hem waarschijnlijk ook pijn gedaan.

‘Volgende keer,’ zei hij dreigend. ‘Volgende keer ben je echt aan de beurt. Met je stomme kop. Dat zal je verdomme leren.’

De jongens keken op richting de gang en zagen een leraar aankomen. Dat was het moment dat ze zich snel omdraaiden, terug liepen naar hun tafel en deden of er niets aan de hand was. Het was allemaal zo snel gegaan en het was zo vernederend geweest. Er werd weer opgelucht adem gehaald in de kantine en tieners begonnen weer te praten alsof er nooit iets was gebeurd.

Simon at zijn brood zonder zijn vriend aan te kijken. ‘Jij hebt echt een probleem,’ fluisterde hij, meer naar de tafel dan naar zijn vriend.

‘Donder op, lafbek,’ beet Patrick hem toe.

‘Weet je wel wie ze zijn?’

‘Ik zei: donder op, eikel. Hou gewoon je bek dicht!’ Op dat moment wreef hij wel over zijn pijnlijke kaak, maar vertrok geen spier omdat hij niet wilde laten merken hoeveel pijn het deed. Hij moest de pijn vergeten, dat was niet anders, pijn ging weer over. Hij hoopte alleen maar dat dit slechts een incident zou zijn.

Op het moment dat de leraar de kantine binnenkwam leek alles weer rustig en hij had niets in de gaten gehad. Die pauze bleven de jongens vanuit de kantine achter het raam venijnig naar hem kijken, alsof hij vergif was. Enkele anderen van de groepen gingen naar buiten om een sigaret te roken.

Hij hoopte zo dat dit de enige keer zou zijn. Dat deze fout hem had geleerd om voortaan voorzichtiger te zijn en dat de klap tegen zijn hoofd slechts het enige leermiddel zou zijn.

## 2

Veel mensen vond haar bijzonder vreemd. Ze was gesloten, afstandelijk en gereserveerd. Het zat deels in haar natuur, maar deels kwam het omdat ze eigenlijk met niemand iets te maken wilde hebben en haar vrienden zorgvuldig koos en deze ook altijd vasthield en trouw was. Ze was al te vaak in vertrouwen geschaad om nog erg sociaal te zijn. Ze was geboren in 1985 en groeide op met een zus die drie jaar ouder was. Ze had nooit veel met haar familie gehad, er waren weinig connecties en ook met haar zus boterde het niet, voordat die het huis uitging en Elizabeth haar – veel grotere – kamer kreeg. Haar ouders lieten haar vrij en ze kon haar eigen gang gaan. Steeds meer verkleedde ze zich als een alternatief meisje dat dr. Martins schoenen droeg, gekleurde broeken die wijder zaten dan normaal en T-shirts met bandlogo's van Nivana, Pearl Jam en AC/DC. De kettingen en armbanden die ze droeg waren opzichtig en hadden het peace symbool als vorm. In alles wat ze deed, hoe ze dacht en hoe ze zich gedroeg was ze anders dan anderen. Een echt alternatief meisje, waar de meesten geen vriendinnen mee wilden zijn, omdat ze niet met de groep meeliep.

Het was Elizabeth die de jongen met het lange haar al anderhalf jaar opviel, maar bij wie ze nooit aanstalten had gemaakt. Ze vond hem interessant, maar had hem nooit durven aankijken. Ze vroeg zich zelfs af of hij haar ooit had gezien. Hij had een soort vreemde, mysterieuze uitdrukking over zich en hij was ongrijpbaar. Liza was geen meid die op jongens afstapte.

Liza zat met haar beste vriendin Joyce bij haar klas. Ze volgde de gesprekken van haar klasgenoten nauwelijks, omdat ze de oppervlakkige gesprekken niet interessant genoeg vond. Af en toe keken Joyce en zij elkaar aan, alsof ze in stilzwijgen met een blik begrepen wat de ander bedoelde.

Joyce was in mindere mate opzichtig gekleed, maar ze kon met haar wel uren naar muziek luisteren. Joyce was een gezette meid die vaak wijde spijkerbroeken droeg, slobberende T-shirts, maar nooit met tekst of bandlogo's.

Het was Kristen, een blonde meid uit hun klas, die het eerst opmerkte dat er een groep van vijf jongens zich naar een tafel begaf. Het was

Liza die het eerste in stilzwijgen opmerkte dat het de tafel was waar hij aan zat, zoals altijd, alleen met die vriend van hem.

Ze wist dat hij Patrick heet, dat had ze ooit opgevangen toen ze langs hem liep. Zijn lange haar kwam tot net onder zijn schouders, zijn lange leren jas waarin hij liep was opzichtig en ook de tas die hij bij zich droeg zat vol buttons en opgenaaide badges van bands en provocerende teksten. Hij was geen alternatieve jongen, hij was een 'metalhead'. Hij droeg bandshirt van blackmetal bands en luisterde naar harde scheurende gitaren. Zijn legerkisten waren versleten en kaal geworden bij hun stalen neuzen, maar hij bleef er gewoon op lopen. Haar klasgenoten, en vele anderen, vonden hem vreemd, want hij en zijn vriend, waren de enige op deze school die ze op deze manier kleedden en lieten zien dat ze anders waren. Ze vonden hem een buitenbeentje en er werd zelfs gefluisterd dat leraren dat ook vonden. Maar zij vond hem aantrekkelijk. Hij had iets en ze wist zeker dat hij intelligenter was dan hij zich voordeed. Autist, hadden ze ook wel een horen zeggen, maar zij snapte precies waarom hij zich soms op de achtergrond hield. Als je meegaat met de grote kudde kun je best wat zeggen, maar als je anders bent en je anders gedraagt of kleedt, is het lastig om serieus genomen te worden door anderen dan je vrienden.

Ze voelde de beklemmende sfeer toen één van de jongens tegen hem begon te schreeuwen. Hij zat daar, als versteend, starend in het luchtledige. Wat zou ze nu graag een arm om hem heen leggen, hem troosten of in ieder geval in gedachten bij hem zijn. Ze voelde het verlangen om te weten waar hij met zijn gedachten was. Ze zou er wel nooit achterkomen. Hij was onbereikbaar voor de wereld.

Ze zag hoe Patrick een klap kreeg en haar hart sloeg over. Iedereen wist wie die jongens waren. Je kon ze beter op afstand houden. Waarom de jongens naar hem toegelopen waren wist ze niet, maar dat deed er op dit moment niet toe. Ze hoopte maar dat die klap in zijn gezicht genoeg zou zijn om Patrick voor de rest met rust te laten. Ze hoopte maar dat hij niet zo dom zou zijn om op te staan en de jongen een klap terug te geven, dan had je niet alleen een fikse ruzie, maar zou hij net zo goed van school kunnen gaan.

Het hield al snel op en haar gedachten werden overstemd door het geroezemoes van tieners die nu allemaal deden of er nooit iets gebeurd was. Patrick zat er roerloos bij en zei iets tegen zijn vriend.

Helaas zat ze niet bij hem in de klas. Omdat ze uit een klein dorp kwam had ze weinig relaties gehad. Ze had weinig jongens getroffen die aan haar eisen voldeden. Omdat deze school ook niet erg groot was, was de kans om iemand te vinden minimaal en hoewel het niet haar

eerste prioriteit was om een vriend te hebben, keek ze toch wel naar jongens. Ze keek met name naar de jongens die minder populair waren en hoe ze dan gekleed waren of van wat voor muziek ze maakten was minder belangrijk. Het ging erom dat ze niet bij de populaire tieners wilde horen. Ze wilde iemand zoals hij, een stil persoon met diepgang. Iemand die nadenkt en de wereld anders ziet dan de gemiddelde mens. Iemand die zich met haar kan verenigen en haar begrijpt. Maar het was moeilijk om zo'n persoon te vinden.

Joyce was helemaal niet met jongens bezig en zei dat het haar niet uitmaakte of ze een vriend had of niet. Het was populair om een vriendje te hebben, vooral als je vriendje ook populair was. Dan ging het er niet om of je elkaar echt leuk vond, het ging erom dat je een verkering had. Joyce hield daar niet van en zei dat het heus wel zou komen als het tijd was. Ze had wel eens een vriendje gehad maar verder dan zoenen was ze nooit gekomen.

Dat probleem deed zich ook altijd bij Liza voor. Liza moest chemie voelen. Ze vroeg zich af of verliefdheid bestond of dat het verzonnen was door meisjes die een ideaalbeeld schetsten van hun vriendjes waarbij ze zelf geloofden dat hun vriendje ook de beste, knapste en leukste was die er bestond. Haar moeder had haar eens gezegd dat je maar een of twee keer in je leven echt verliefd bent en dat je niet in elke relatie verliefd hoeft en kunt zijn. Haar moeder, ondanks dat ze niet altijd op een lijn zat met haar, had soms heel goede opmerking waar ze over na ging denken. Ze hoefde niet nu al verliefd te zijn. Ze hoopte het te kunnen bewaren voor later.

Toen de bel ging en de pauze afgelopen was, pakte iedereen zijn tas en liep richting de klaslokalen. Binnen enkele minuten was de kantine verlaten en leeg, op enkele kleine groepjes na die tussenuren hadden of bewust later wilden komen. Sommigen ruimden hun troep op, anderen lieten het op tafel staan waar het voor de conciërge overbleef om op te ruimen.

Liza wierp nog een vluchtige laatste blik op Patrick voordat ze opstond. Hij was al bijna uit het zicht, liep snel de kantine uit, gevolgd door zijn vriend. Ze maakte zich ook uit de voeten, omdat ze nooit te laat kwam. Joyce volgde haar en lachte. Joyce wist dat ze hem leuk vond, ook al praatte ze er nooit over.

Albert Lindeman was een man van bijna vijfenvijftig. Hij liep krom, was gedrongen en kalend. Albert droeg een bril en het beetje haar dat groeide, leek als struiken uit zijn oren en neus te komen, wat hem een smoezelig aanzien gaf. Zijn borstelige wenkbrauwen lieten hem streng kijken, maar hij was een goede man, rustig en behulpzaam en streng op zijn tijd. Hij durfde mensen aan te spreken op gedrag en houding en was een schouder voor hen die het moeilijk hadden.

Dertien jaar geleden had hij voor het laatst als slager gewerkt en had het vak vanaf zijn altijd met veel plezier en liefde uitgevoerd. Vakmanschap, noemde hij het. In die tijd was je nog echt slager en was niets geautomatiseerd. Dat was ook het grote probleem van Bert, hij wilde niet met de tijd mee gaan. Na al die jaren arbeid werd hij aan de kant geschoven voor jonger personeel dat net van school kwam en kon omgaan met geautomatiseerde machines, die het werk lichter maakten en die het vakmanschap niet ten goede kwamen, zo oordeelde hij. Hij werd aan de kant geschoven in een periode waarin personeel ten overvloede werd gevraagd. Zijn probleem was echter dat hij geen enkele diploma's bezat en via zijn oom ooit als jongen in het slagerswereld verzeild was geraakt. Hij was in de vijftig en te oud om nog aan iets nieuws te beginnen, tot hij een advertentie in de krant trof, waar een conciërge werd gevraagd voor het middelbaar onderwijs. Onmiddellijk solliciteerde hij – op de ouderwetse manier natuurlijk, met pen en papier – en kreeg hij een week later een uitnodiging om op sollicitatiegesprek te komen. Hij kon daar zijn motivatie verder toelichten. Nooit had hij gedacht dat hij daadwerkelijk een reactie zou krijgen. Dat gesprek was geweest met de plaatselijk directeur van de school, die in zijn leeftijdscategorie zat en hem vertelde zelf ook niets met computers te hebben, maar voor het onderwijs was het de toekomst. De heer Franken (Albert mocht hem Johannes noemen) nam al snel het besluit dat de heer Lindeman als conciërge welkom was op deze school en dit bevestigde hij schriftelijk na een tweede gesprek.

Albert was zelf ook verheugd, want hij kon goed met jongeren omgaan en had een goede kijk op het leven, hoewel dat soms wat ouderwets en achterhaald was. Hij was van de generatie dat men nog meneer zei tegen een leraar, hoewel het respect tegenwoordig was verder te zoeken was. Bert was geboren in de jaren zestig en opgegroeid in de jaren erna, waarbij woorden als 'schavuit', 'donderstraal' en 'oelwap-per' de ergste woorden waren die je kon bedenken. Nee, tegenwoordig stond hij met zijn oren te klapperen als hij weer één van de vele on-

christelijke woorden hoorden – niet dat hij christelijk was, maar dit vond hij totaal niet nodig – of dat hij hoorde dat er met de meest verschrikkelijke ziektes werd gesmeten alsof het de normaalste verwenningen waren die je maar kon indenken.

Te-laat-briefjes schreef hij met de hand, wanneer iemand deze kwam ophalen. Schoonmaakroosters en formulieren vulde hij structureel in met zijn Parker en ontweek elk gebruik van de computer. Men raakte er op school aan gewend dat Bert geen mail las of dingen op internet opzocht. Hij nam de telefoon op wanneer deze ging, deed zijn werk uitstekend en was bereid om zelfs wat langer te blijven, mocht iemand anders zijn werkzaamheden niet afhebben en hij kon helpen. Zijn vrouw Martha was hier inmiddels aan gewend geraakt en was al lang blij dat Bert niet de gehele dag om haar heen was. Hij werd chagrijnig van het thuiszitten en had een bitter wrok gecreëerd jegens zijn oude werkgever, wat hem een onmogelijke man maakte. Maar sinds hij was aangenomen als conciërge kwam hij vrolijk en opgewekt thuis, alsof zijn leven opnieuw zin had gekregen.

Door enkele studenten werd hij als een vieze oude man gezien en dat kwam mede door de overbehearing op plaatsen waar deze niet hoorde te zitten, verder was hij altijd gehuld in een spijkerbroek en overhemd en droeg hij 's winters vaak een tweedjasje tegen de kou. Ondanks dat Albert Lindeman dit groezelige uiterlijk had, hadden velen respect voor hem, want dit drong hij op een natuurlijke wijze af. Hij genoot wanneer de nieuwe brugklassers aftastten hoe het op deze school aan toe ging, hij genoot wanneer de oudere leerlingen hun school met een diploma verlieten. Hij eigende zich ongemerkt de kantine toe en was vooral verantwoordelijk voor het netjes achterlaten van de kantine en daartoe de leerlingen soms wat wijze lessen bij te brengen.

Er ging dan ook een ongekennde schok door hem heen, toen hij in de middagpauze door de kantine liep en zijn oog stuitte op enkele jongens die in de nis bij het raam waren gaan zitten. Er waren vijf nissen en die waar de jongens heen liepen, bevatte iets wat hem helemaal niet aanstond. Een maandverband, gespreid met vleugels, alsof het de normaalste zaak van de wereld was. Niemand scheen er aandacht aan te besteden, want de beklemmende sfeer in de kantine deed ervoor zorgen dat er zojuist iets anders was gebeurd. Kon hij maar begrijpen wat het was geweest.

Voor hem liep een van de vele leraren die hij alleen van gezicht herkende. Bert was slecht in namen en op zijn leeftijd deed hij geen moeite om ze te onthouden. Hij knikte vriendelijk naar de leraar, die terugknikte. Hij deed of er niets aan de hand was, dat er niets op het raam

geplakt zat en alsof er geen sfeer heerste, zoals deze tot hem kwam. Het was de gespannen sfeer van een ruzie of een samenzwering. Hij had er een neus voor. Echter kon hij hier niets mee, want hij moest iemand op heterdaad betrappen. Hij sloeg het in de wind, en staarde toen kort naar het maandverband. Een schaamte viel over hem, toen hij beseft hoe preuts hij was. Dat kwam mede door zijn opvoeding en mede door zijn leeftijd. Vroeger sprak men niet over zulke dingen, vroeger was dat anders, dan hield je dit verborgen. Tegenwoordig werd je ermee dood-gegooid in tv commercials (die hij overigens nog steeds reclame noemde, want ook verloederde de Nederlandse taal).

Albert was vastbesloten het maandverband dadelijk te verwijderen wanneer de bel was gegaan en de kantine leeg gelopen. Hij hoopte maar dat er geen van de leerlingen enig aanstoot aan nam, of het hem of haar überhaupt zou opvallen.

Hij rekte zijn linkerarm uit, zodat de machete van zijn overhemd richting zijn elleboog viel en zijn horloge zichtbaar maakte. De Rolex die hij van zijn vrouw gekregen had toen hij vijftig werd en waar hij nog steeds even zuinig op was, net zoals hij zuinig was op zijn vrouw van wie hij zielsveel hield. Zonder Martha was zijn leven anders. Zij waren samen één.

Het duurde nog ongeveer vijf minuten voordat de bel zou gaan en daar wachtte hij op. De vijf minuten duurde afschuwelijk lang en bracht hij in verlegenheid door. Ditmaal was hij niet zo vriendelijk als normaal, wanneer hij door een kantine liep die vol leerlingen zat. Meestal maakte hij een praatje met sommige leerlingen of liep hij met een vrolijke glimlach door de kantine. Ditmaal was hij vervuld van schaamte. Hij moest erop letten dat zijn blik niet ongewild richting het maandverband ging, net als die keer dat hij de vieze boekjes van zijn vader in een oude koffer op zolder had gevonden. Hij was toen dertien en ontdekte de schaars geklede vrouwen in jarretels, hun borsten onbedekt en hun kruis die elke vorm van broekje miste, waar het schaamhaar rijkelijk rond de vulva van de vrouw groeide. Hij was in verlegenheid gebracht en kreeg ineens een heel vieze indruk van zijn vader, die de boekjes ook nog eens verstopte. Maar toch had hij elke keer aan die plaatjes moeten denken met een harde penis in zijn broek. Nu voelde het net zo, die beschaamdheid, dat smerige gevoel. Ditmaal werd hij er niet opgewonden van, maar voelde hij zelfs lichte woede jegens de leerlinge die dit geintje had uitgehaald (als men al mocht spreken over een leerlinge, net zo goed kon het een jongen zijn).

De bel ging en de kantine stroomde leeg, zoals altijd. Hij liep in de richting van het raam. De kantine was leeg en verlaten en dankzij zijn

aanwezigheid stonden slechts enkele stoelen schots en scheef en was hier en daar wat afval op de tafels achtergelaten, maar werd en tenminste door een meerderheid opgeruimd. Dit was altijd effectief, vooral omdat hij dan minder behoefde op te ruimen.

Betrapt keek hij over zijn schouder. Toen hij merkte dat er niemand aanwezig was bestudeerde hij het maandverband. Het eerste dat hij zich afvroeg was hoe het kon blijven zitten, het tweede was de manier waarop hij dit van het raam kon verwijderen. Daarvoor haalde hij schoonmaakhandschoenen uit het magazijn en nam het maandverband voorzichtig van het raam. Ongebruikt en bedoeld als grap, terwijl er volgens hem niemand om kon lachen. Of was het een pesterijtje naar hem toe, omdat men wist hoe preuts hij was? Toen hij het maandverband in een papieren zak had gestopt en het in de prullenbak had gedeponeerd smeed hij de handschoenen ook in diezelfde prullenbak en ruimte de kantine op. Hij vroeg zich af of hij melding moest maken van het feit dat er iemand maandverband op het raam had geplakt. Als hij melding maakte, zou de school een onderzoek starten en kon de dader erop gewezen worden. Albert Lindeman besloot dat de pakkans zeer gering was en de straf nog geringer. Was hij dan de enige die er aanstoot aan nam?



I

Terug in Nederland



## *Pappa is verdrietig*

De zon breekt door de wolken heen en verdrijft de grijze gloed die al uren dreigend boven Schiphol hangt als een groep soldaten, wachtend op het commando om te vuren. Op het moment dat de grijze wolken plaats maken voor het begin van de zomer, die tot op heden druilerig is, glimlacht Patrick met zijn ogen als hij zijn vierjarige dochter, Vera, naar het raam ziet lopen en verheugd wijst naar de hemel en zich enthousiast richting haar vader en moeder keert.

*'The sun, Daddy,'* zegt ze, waarbij ze al een dolle stier heen en weer loopt van haar vader en moeder terug naar het raam. Op de achtergrond staan vliegtuigen die af en aan rijden. De hoge ramen geven een het mooie detail van de zon die op de vliegtuigen schijnt, weer.

'Kom hier,' zegt Patrick. 'Doe eens rustig.' Hij kan het niet kwalijk nemen dat Vera opgewekt is. Ondanks de vliegreis van veertig minuten, leek het voor zijn dochter uren. Stilzitten voor kinderen is hopeloos.

Amy hurkt voor haar dochter neer. *'We're in the Netherlands now, so try to speak Dutch, sweetie.'* Patrick en Amy hebben ervoor gekozen om Vera tweetalig op te voeden. De reden hiervoor is dat Patrick oorspronkelijk uit Nederland komt. Hij heeft Amy slechts leren kennen toen hij al een tijdje in Londen woonde. Verhuisd om een nieuw leven op te bouwen en dat nieuwe leven kreeg hij. Drieëntwintig was hij toen Amy in zijn leven kwam, zij twee jaar ouder dan hij. Haar rossige haar, slanke figuur en helder blauwe ogen die helderder waren dan de Caribische zee. Hij was onmiddellijk voor haar gevallen en wist dat zij hem ook leuk vond, dat liet ze wel merken. Nu is hij dertig, in de bloei van zijn leven. Wat is de tijd snel gegaan. Als hij terugdenkt aan de jaren die verstreken zijn, vraagt hij zich af hoe lang het zal duren voordat de jaren voor hem verslijten. Vera zal snel groot worden, Amy ouder en hij zal verlept en rimpelig worden, zijn gedachten laten hem misschien in de steek en hij zou met een looprek de dagen doorkomen.

Deze gedachten heeft hij, omdat zijn reis naar Nederland een reden heeft. Zijn vader ligt op sterven. Toen hij dit bericht hoorde boekte hij de tickets naar Nederland, nam vrij van zijn werk (waar overigens alle begrip voor was) en nam Amy en Vera mee naar Nederland. Daarom

zijn ze nu hier. Amy kent zijn ouders. In de tijd dat ze een relatie hebben heeft ze zijn ouders vaak gezien. Soms kwamen Ronald en Christina naar hun woning in Eltham, andere keren reisden Patrick, Amy en Vera naar Nederland om daar een lang weekend te blijven. Hij bezoekt dan Nancy, zijn oudere zus, die inmiddels samenwoonde met Victor en trouwplannen maakt.

Vera, beseft hij, kent zijn ouders amper en het is niet verwonderlijk dat ze daarom opgewekt is dat ze weer in Nederland is. Vaag zal ze zich de vorige vlucht herinneren, maar Patrick vermoedde van niet, omdat ze toen tweeënhal jaar was.

Er klinkt een donderend geluid in de ruimte waar sommige passagiers van dezelfde vlucht bij een lopende band staan, of zitten te wachten op de daarvoor bestemde stoeltjes. Ergens bij de ronding aan het uiteinde van de band staan Patrick en Amy. Amy komt overeind, wrijft Vera over haar hoofd en geeft Patrick een kus. Ze wrijft over zijn rug.

‘Het komt wel goed.’

Hij knikt, glimlacht niet langer en loopt dan naar de band die langzaam in beweging komt en waar de eerste koffers met veel lawaai op de lopende band glijden. Het is wachten op de twee koffers bagage die ze mee hebben. Amy blijft met Vera staan en hurkt weer bij haar neer. Ze trekt Vera’s jasje recht en kijkt dan in de richting van Patrick, die de band nauwlettend in de gaten houdt.

Het duurt niet lang voor de koffers achter elkaar door de poort komen gerold. Patrick pakt ze een voor een van de band als ze hem bereiken en Amy loopt met Vera aan haar hand in zijn richting.

‘Zo,’ zegt Amy. ‘Dat gaat gelukkig snel.’ Haar Engelse tongval is sierlijk, vol charme, net als zij zelf is.

Patrick knikt. ‘We kunnen gaan,’ zegt hij, terwijl hij in beide handen een koffer neemt en samen met zijn gezin richting de uitgang loopt.

Nancy is dikker geworden, dat is het eerste dat hem opvalt als hij haar aan de andere kant van de deur ziet staan. Ze staat in de ontvangsthal, tussen wachtende mensen waarvan sommigen een naam-bordje omhoog houden. Simon Crystal staat er op een van die bordjes. Hij leest het snel en denkt dan aan zijn Simon. De vriend die vandaag niet op hem kon wachten. Aanvankelijk had Simon ook graag zijn vriend willen ontvangen, maar er waren problemen op zijn werk, waardoor het lastig werd hen op te halen van het vliegveld. Patrick zei dat Simon zich daarover geen zorgen hoefde te maken en dat Nancy ze van het vliegveld zou halen. Simon had weer durven ademen, blij dat het geregeld was.

Ze zwaait, zoals alleen Nancy dat kan. Haar hakken komen van de vloer en ze staat op haar tenen als een ballerina. Ze steek haar rechterarm bijna gestrekt in de lucht en wuift dan, niet alleen met haar hand, maar met haar hele arm. Deze keer ontbreekt alleen de glimlach die ze normaal altijd draagt. Er valt een donkere gloed over haar. Nancy vertoont voor het eerst in haar leven halve manen onder haar ogen die lichtgrijs uitdiepen door het harde licht dat zich uitspreidt over het vliegveld, ze oogt vermoeid en de grimas van ellende die over haar gezicht valt zegt meer dan woorden kunnen. Deze vrouw heeft enkele dagen slecht geslapen en loopt op het eind van haar latei. Ze vergeet de omgeving om haar heen en focust zich alleen op haar broer en zijn gezin, in de hoop dat ze haar zien. Maar ze weet donders goed dat haar broer haar nooit over het hoofd zou zien, sterker nog, de eerste blik die hij over de menigte wierp toen hij de deur door kwam, was op haar gericht.

Ze omhelst hem en hij houdt haar stevig vast. Broer en zus herenigd na maanden. Het enige contact dat ze hebben is via internet en telefoon en nu pas beseft hij hoeveel hij haar heeft gemist in de tijd die hij niet in Nederland was. Het is vreemd wat je op bepaalde momenten kunt voelen. Is het eenzaamheid? Hij weet het niet en schudt de gedachte van zich af. Wat het ook is, het is hecht en tegelijk ellendig, want hij hoort op dit moment helemaal niet hier te zijn. Nancy hoort bij Victor te zijn en plannen te maken over hun huwelijk en hij hoort in hun mooie woning in Londen te zijn. Het gaat allemaal veel te snel.

De twee zeggen niets tegen elkaar. De hechte omhelzing spreekt voor zich. Patrick wrijft over de rug van zijn zus, laat haar los en houdt nu alleen nog haar bovenarmen zachtjes vast. Hij kijkt naar haar en op zijn gezicht ontstaat een kleine bescheiden glimlach. Een glimlach die haar vertelt dat hij voor haar staat en dat zij het nu niet meer alleen hoeft te doen.

‘Ik ben blij dat je er bent,’ zegt ze, bijna fluisterend. Het geluid van andere bezoekers en passagiers overstelpt het geluid van haar stem. Op de achtergrond klinkt een vrouwelijke stem door krakende speakers om een mededeling te doen die niemand verstaat.

‘Ik ben blij dat ik er ben,’ zegt hij en laat haar los. Dan omhelst Amy haar en tilt Nancy Vera op. Ze zegt: ‘You got heavy,’ en haar Nederlandse accent is lachwekkend, hoewel Amy er al aan gewend is. Zij praat net zo Engels als ik in het Nederlands, denkt ze altijd.

‘I’m not fat,’ zegt Vera snel en kijkt van Nancy naar het moeder.

‘Je bent gegroeid,’ zegt Patrick. Hij vraagt zich af waarom Nancy Engels tegen Vera praat. Ze weet dat hun dochter tweetalig is opgevoed

en misschien spreekt Vera niet perfect Nederlands, ze verstaat het zeker.

Nancy zet haar nichtje terug op de grond, terwijl Patrick vraagt of ze kunnen gaan. Elke minuut dat ze langer in deze menigte blijven, is een minuut korter bij zijn vader. Hij pakt de koffers en neemt ze mee, terwijl Amy met Nancy oploopt. Vera houdt de hand van haar moeder vast en ze volgen snel de bordjes naar de uitgang.

Een zilte wind fluit zachtjes om rond zijn lichaam en de zon buigt zich over hem heen, hem verwarmend met de zonnestralen van buiten. De schuifdeuren openen nogmaals en Amy, Nancy en Vera, die niet zo snel zijn, komen naar buiten gelopen. Nancy heeft haar oude grijze Renault geparkeerd op de parkeerplaats die niet ver van het vliegveld ligt en ze lopen erheen. Nancy ditmaal voorop naast haar jongere broer.

‘Hoe gaat het nu met pappa?’ vraagt hij en kijkt daarbij even naar haar op.

‘Het gaat. Hij is niet veel bij kennis, maar het is allemaal zo snel gegaan.’ Dat hun vader kanker heeft, wist hij al. De doktoren hadden in eerste instantie gezegd dat hij nog wel wat jaren zijn dingen zou kunnen doen, maar zijn gezondheid verslechterde aanzienlijk. Chemotherapie zou niet meer helpen en het was afzien. Aanvankelijk bleven die jaren uit, want nu lag hij in het ziekenhuis, omdat hij was opgenomen met een hevige longontsteking, die door zijn slechte gezondheid vrij spel had. Natuurlijk was er eerst geen reden voor paniek, maar toen de arts vertelde dat er weinig meer te doen was dan wachten, besloot Patrick het eerste beste vliegtuig naar Nederland te nemen.

‘Gaan we direct heen?’

‘Als jij dat wilt.’

‘Ik wil niet wachten,’ antwoordt hij. ‘Later zien we wel hoe we dat doen met de koffers en slaappleatsen en zo. Ik wil naar pa. Is hij aanspreekbaar?’

Nancy knikte. ‘Je weet toch wat er gaat gebeuren?’

Hij weet dat maar al te goed, helaas. Ronald Mulder was zijn hele leven een trotse man. Hij pronkte met het feit dat zijn dochter in het huwelijksbootje stapt en zijn zoon een goed leven in Engeland heeft. Hij is niet altijd zo trots geweest, maar dat heeft hij nooit uitgesproken. Patrick heeft hem veel verdriet gedaan – en daar heeft hij intense spijt van –, maar dat is allemaal achter de rug. Ronald is zelfs zo trots dat hij niet wil wegwijnen. Hij legde vast dat wanneer de pijn of de situatie ondraaglijk wordt, hij er een eind aan wil maken. Laat me maar inslapen met Dormicum, zei hij dan. Dan ga ik lekker slapen en hebben jullie

niet de zorgen voor een wegwijnende man. En is de situatie nu ondraaglijk? Patrick weet het niet. Nancy zei dat hij veel pijn heeft en dat zijn moeder niet van zijn bedrand te slaan is. De doktoren zorgen ervoor dat de pijn minimaal voelbaar is, dat is een geluk.

Als ze bij de lelijke Renault aankomen, staat deze opgepropt op een parkeerplaats, waar vele andere auto's de Renault tot een klein stukje blik vormen. Nancy opent de kofferbak en Patrick legt de koffers er in. Hij vraagt zich af waar de omkeer geweest is. Vroeger kon hij helemaal niet met Nancy vinden. En nu? Nu was hij zo blij met zijn zus. Ze had het goed, zo te zien. Ze was echt iets voller geworden, maar niet dik – gezonder. Ondanks dat wallen die pijnlijk slap en donker onder haar ogen hangen heeft ze toch kleur op haar wangen, wat ze vroeger niet had. Ze wilde zich altijd meten aan anderen en was altijd met haar gewicht bezig. Patrick kan zich nog herinneren dat ze altijd speelde met eten en de gezondste dingen eruit pikte. Ze at niet overdadig veel en wilde zijn zoals haar vriendinnen – die overigens allemaal hetzelfde deden als zij (spelen met eten en weinig naar binnen werken). Dat was het leven lang geleden. Nu is Nancy tweeëndertig en heeft ze een relatie met de drie jaar oudere Victor Franken. Victor heeft een goede baan als geschiedenisdocent op het voortgezet onderwijs. Patrick vraagt zich altijd af of hij ook de geschiedenis van de familie Mulder kent – ofwel, Patrick Mulders geschiedenis. Het zal wel. Hij gaat er vanuit dat Nancy geen geheimen voor hem heeft en hem alles verteld heeft wat er gespeeld heeft in het verleden. Daar is Nancy goed in. Per slot van rekening heeft hij Amy ook niet gespaard van alle ellende gewoon opgebiecht hoe zijn leven eruit gezien heeft. Het is vreselijk en nog steeds wordt hij 's nachts badend in het zweet wakker, waarop Amy ontwaakt, hem liefdevol omhelst en vraagt of het weer die droom is. Ondanks de hulp die hij gekregen heeft, kan hij het niet van zich af zetten. Het beeld zal altijd in zijn gedachten gebrand staan. Een beeld dat hij zelf heeft gecreëerd en die met geen mogelijkheid wegebt. Alsof het litteken hardnekkig is en geen mededogen kent. Maar dat is zijn verleden en dat moet hij zijn hele leven bekopen, zijn straf. Soms heeft hij het idee dat het nog steeds op zijn familie drukt. Het is natuurlijk een schande en in de ogen van zijn vader komt dit nooit meer goed, maar zijn vader zei ook dat hij altijd zijn zoon zou blijven en dat er jaren komen – zoals nu – waarin hij trots kan zijn op zijn zoon.

Die trots begon toen Patrick besloot om de boel achter zich te laten. *Het is niet het einde van de wereld*, dacht hij, *maar ik heb het gevoel dat ik even weg ben*. Hij studeerde af in economie aan de universiteit. In zijn studietijd, twee jaar na zijn vertrek, leerde hij een leuke meid ken-

nen die op dezelfde universiteit studeerde. Ze studeerde psychologie, maar had twijfels over haar opleiding en of deze bij haar paste. Patrick is nooit een man geweest die op vrouwen toe stapt om er een gesprek mee aan te gaan, in de hoop dat het iets meer wordt. Maar toen hij de charmante Amy Meade leerde kennen, wist hij dat hij verkocht was. Als een magneet werd hij tot haar aangetrokken. Elke keer weer kwamen ze elkaar tegen, waarbij Amy steeds meer het idee had dat hij het er om deed.

‘Het lijkt wel of we voorbestemd zijn,’ waren de eerste woorden die hij in het Engelse sprak en die alles behalve charmant waren. Hij kreeg een kleur en begon te lachen toen Amy er op reageerde met een harde lach die op een leuke manier bedoeld was. Ze heeft het er nog wel eens over. Dan zegt ze: ‘Weet je nog hoe je mij veroverd hebt?’ En daarna: ‘In je beste Engels.’ Zijn Nederlandse accent was daarin nog duidelijk te horen. Amy was toen vijftientig en vrijgezel, daar kwam hij al snel achter. Hij sprak steeds vaker met haar en na het vijfde gesprek vroeg hij haar om die middag wat te gaan drinken in de pub – of zo – en ze reageerde daar positief op. Dat was het moment dat hij zelfvertrouwen kreeg, het moment dat hij wist dat ze hem leuk vond. Het deed hem denken aan al die keren dat versierpogingen mislukt waren en nu had hij beet – en ze was knap en intelligent. Het deed hem denken Liza, maar die gedachten drukte hij altijd de kop in. Hij wilde niet denken aan Liza, dat was verleden tijd. Toch vroeg hij zich af waarom ze in zijn gedachten bleef rondspoken. Was hij de liefde voor haar vergeten? Dacht hij nu werkelijk dat hij naar Engeland kon verhuizen en daarmee kon vergeten wat er allemaal gebeurd was? Nee, dat zou dom zijn. Hij drukte het echter elke keer weg en deed dan of er nooit iets was gebeurd. Amy maakte nu deel uit van zijn leven en ze speelde een steeds grotere rol. Na het afstuderen kochten ze een huis in de wijk Eltham, omdat Amy daar opgegroeid was. Ze wilde niet te ver van haar ouders wonen en aangezien Patrick toch al zo’n driehonderdzesentwintig kilometer van zijn ouders woonde, vond hij het prima.

Zijn schoonouders waren dusdanig blij met hem (hij hield zoveel van haar dat hij haar soms het hof maakte, zorgde voor brood op de plank en was altijd vriendelijk tegen zijn schoonouders, ook al was hij het vaak niet met ze eens – misschien was het zijn nuchtere Hollandse inslag) dat ze de twee vaak pushten om te gaan trouwen. Puur omdat ze zagen dat Amy gelukkig was en ze dan ook in Londen zou blijven. Met Patrick hadden ze niets meer op dan dat hij erbij hoorde, althans in het begin. Toch kwam, toen hij zesentwintig en Amy achtentwintig was, Vera. Dat vonden zijn schoonouders geweldig – hoewel een beetje

vroeg. Maar de relatie voelde goed en Amy en Patrick wisten precies wat ze aan elkaar hebben. Zo ook nu.

Toen het vervelende telefoontje kwam, waren er geen woorden nodig om hem te troosten. Amy zat naast hem, had gehoord wat er aan de hand was en het enige dat ze deed was zijn hoofd tegen haar schouders leggen en hem door het haar wrijven. Dat was ook genoeg geweest. Hij hield zoveel van haar.

Wat dat betreft had Londen hem veel goeds gebracht. Het enige nadeel is dat hij altijd ver moet reizen om naar zijn ouders of Nancy te gaan. Het is zijn keus geweest en allerm minst heeft hij er spijt van, maar in situaties als deze (waar hij overigens niet aan wilde denken toen hij besloot te vertrekken – wie wil dat nu wel) is het vervelend.

Maar ze zijn terug in Nederland. Patrick zegt dat Amy voorin kan zitten, ze heeft soms last van wagenziekte en daarbij komt dat ze niet gewend is om rechts te rijden. Patrick schiet achterin naast Vera en Amy gaat naast Nancy op de passagiersstoel zitten.

‘Ging de vlucht een beetje goed?’ vraagt Nancy.

‘Het ging snel, gelukkig,’ antwoordt Amy in gebrekkig Nederlands. Nancy is er een ster in om een onderwerp te veranderen en dat doet ze nu ook. Ze wil het niet over Ronald hebben en de rest van de weg praten de dames met elkaar. Patrick wordt zo nu en dan in het gesprek gemengd, maar verstaat het slecht door de motor van de auto die over de stemmen heen dendert. Vera kijkt uit het raampje en af en toe naar haar vader. Dingen die ze ziet wijst ze aan en benoemt ze. Patrick maakt er een spelletje van om de Engelse benamingen in het Nederlands te noemen (cow is koe, tree is boom, car is auto).

‘How do you say sad in Dutch, daddy?’ vraagt Vera.

‘Dat is “verdrietig”,’ antwoordt Patrick.

‘Papa is verdrietig,’ zegt Vera.

Patrick knikt en geeft geen antwoord, terwijl Vera haar zicht door het raam laat vallen. Haar ogen glijden over het Nederlandse landschap.

Er hangt een te warme lucht van ellende en ziekte in het ziekenhuis. Dat is hem niet opgevallen toen ze door de ingang de grote hal inkwamen, maar eenmaal uit de lift, een weg banend door de smalle gangen van het ziekenhuis, bordjes volgend die je – zo lijkt het – met een omweg de weg wijzen naar waar je zijn moet. De klamme warmte was onnatuurlijk en voelde smerig aan. Dat leek in elk ziekenhuis een soort regel: maak het warm.

Omdat Patrick lijdt aan overmatige transpiratie heeft hij last van vochtige handen en zweetvoeten. Dit is helemaal vervelend in een

ziekenhuis, waar hij gekleed is op de lente en dus nog niet in een T-shirt of overhemd met korte mouwen loopt. Wat hij aanheeft is een dunne lentejas met daaronder een overhemd met lange mouwen. De machetes absorberen het vocht van zijn handpalmen en laten een klamme rand katoen achter op zijn polsen.

Nancy loopt voorop, Amy naast Patrick en Vera wilde aan de hand bij haar tante. Parmantig, enigszins last van de warmte, loopt ze op het tempo mee dat de volwassenen aanhouden – hetgeen sneller is dan normaal, omdat Patrick daar op aandrong. Hij wil bij zijn vader zijn.

Christina Mulder, een gedrongen vrouw van een meter vijfenzeestig, zit naast het bed en kijkt naar haar man, terwijl zijn ogen gesloten blijven en het ritmische geluid van de hartmonitor door de ruimte galmt. Een monitor die het leven van zijn vader in de gaten houdt. Patrick wil er nog niet teveel aan denken, maar weet ook dat hij er niet aan ontkomt.

Zijn moeder kijkt op de van haar man naar haar zoon die stiltejes in de deuropening is verschenen. Ze staat op van haar stoel, loopt snel om het bed heen en omhelst haar zoon. 'Jongen,' zegt ze. 'Ik ben blij dat je er bent.'

'Dag oma,' zegt Vera in het beste Nederlands dat ze bezit. Christina laat haar zoon los en hurkt zo goed en kwaad als het kan bij haar kleindochter neer.

'Je hebt je hele familie meegenomen.'

'Natuurlijk komen we mee,' zegt Amy voordat iemand iets anders kan zeggen. Alsof het de normaalste zaak is. Patrick weet dat Amy ook erg gesteld is op zijn ouders, maar ze halen het niet bij haar ouders, vindt ze zelf althans. Het zijn lieve mensen, zegt ze vaak. Het spijt haar dat ze Ronald, Christina en Nancy en Victor niet beter heeft leren kennen, maar afstand maakt dat soms onmogelijk. Ze moet het doen met verhalen van vroeger die Patrick haar vertelt (of af en toe op kerstdiners door Ronald worden verteld, waarna Christina de fotoalbums erbij pakt, tegen alle sribbelingen van hun kinderen in) en daarnaast wat ze zelf uit de korte bezoeken leert. Zo weet ze dat Ronald een man is die het er niet snel bij laat zitten. Een man die weet wat hij wil – wat Patrick geërfd heeft – en die soms moeilijk in elkaar zit, als hij zijn ambities niet na kan streven. Christina is een zorgzame vrouw, makkelijk in de omgang (soms te makkelijk vindt haar man) en ze is er altijd voor haar beide kinderen geweest. Ze heeft soms scholen schoongemaakt in de avonden als Ronald terugkeerde van zijn werk en de zorgen na zijn werk voor de kinderen op hem nam. Over het algemeen was Christina altijd thuis, deed de huishoudelijke taken en was voltijd

moeder, zoals ze het altijd noemde. En ze genoot ervan. Ze hield zielsveel van haar man en kinderen. Amy wist dat Ronald ook veel van haar hield. Wat dat betreft verschilden Patricks ouders niet veel van de hare, alleen waren haar ouders wat stijver. Ze moest even wennen aan de openheid waarmee Patrick soms met zijn ouders sprak.

Deze vrouw, weet Amy als ze haar ziet, is de ellende nabij. Ze weet dat haar man weldra sterft en ze alleen achterblijft met haar dochter dicht bij haar, die toch haar eigen leven gaat lijden, een zoon die in het buitenland woont en niet zomaar op bezoek kan komen. Ze beseft dat Ronald Mulder nooit de trouwerij van zijn dochter zal meemaken en haar zal kunnen weggeven. Hij zal nooit zijn kleindochter zien opgroeien. Iedereen in deze kamer weet dat, zelfs Amy. Het is ellendig.

‘Ik ben blij dat jullie er zijn.’ Ze wrijft Amy over haar bovenarm en kijkt dan rond. ‘Waar is Victor?’

‘Die komt zo, mam.’ Nancy staat er ongemakkelijk bij, half in de deuropening. Ze weet dat Victor onderweg is, dat heeft hij per sms laten weten en hij kan ieder moment hier zijn.

Alle herinneringen worden achter hem gelaten, vervagen in het moment, als hij een moment zijn blik op zijn vader richt. Een ziekenhuisbed dat veel te groot is, een kleine man die normaal zo groot en krachtig had geleken, ligt in het bed, wit weggetrokken, slapend en aan een hartmonitor en vochtinfuus. De laatste dagen van zijn vader, liggend in een bed dat in een verkeerde kamer staat. Het daglicht valt door de ramen en maakt zijn aanblik nog verschrikkelijker. Hij is bleker dan ooit, rimpelig en oud, alsof hij uitgedroogd is. Zijn vader loopt pas tegen de zestig en het doet hem pijn zijn hem zo in zijn bed te zien liggen. Het lege bord achter het hoofdeinde bevatte geen enkele beterschap- of sterkte kaart, Geen enkele huiselijk blik was in deze kamer te herkennen. Patrick was er in ieder geval blij van dat zijn vader niet een kamer hoefde te delen met anderen. Dat was een geluk bij een ongeluk.

Hij wrijft door zijn haar, pakt de hand van zijn vader beet – in de hoop dat zijn vader zijn aanwezigheid op een of andere manier toch zal merken – en gaat op de stoel zitten waar zijn moeder eerder had gezeten. De stoel is warm en plakkerig, waardoor hij beseft hoeveel er verstreken is sinds het telefoontje van Nancy en zijn vlucht hier naartoe. Zijn moeder had al die tijd in deze stoel gezeten, onbezonnen en aan de zijde van haar man. Ze was er niet van geweken. De nachten bracht ze hier door, slapend op een stoel, tot Nancy zei dat ze mee moest gaan en haar mee nam naar haar huis, zodat ze niet alleen hoefde te zijn. Er was niets dat ze nu kon doen voor hem en het ziekenhuis zou bellen, mocht er verandering zijn. De stervende man in het te grote ziekenhuis bed,

die eens zijn vader was geweest, lijkt in niets meer op de man die hij ooit had gekend, alsof het leven al uit hem weggevaagd is. Hij beseft dat er teveel tijd verloren is gegaan en dat zijn vader vermoedelijk niet meer wakker zou worden om zijn zoon nog eenmaal – en voor de laatste maal – te begroeten.

De zekerheid van sterven heeft iedereen, maar hij vindt dat zijn vader veel te snel gaat. Hij had graag nog meer tijd gehad.

Dan flitst zijn hele leven aan hem voorbij, in een oogwenk. De jongere jaren die hij met het gezin heeft doorgebracht, de vele uren waarin hij leuke dingen met zijn vader deed, tot hij een jaar of dertien was en zich wat meer afzonderde. Hij was nooit een makkelijk kind geweest en wist altijd goed wat hij wilde. Ditmaal wist hij wat hij fout had gedaan en beseft hij dat hij zijn ouders ook veel pijn had gedaan.

Maar de tijd kon niet teruggedraaid worden – helaas. Zijn stervende vader, wachtend op de dood die hem komt halen, zijn leven overdenkend en de toekomst in de kamer in de vorm van zijn dochter, vriendin, zus en moeder. Als hij naar Vera kijkt, lijkt zijn hart open te gaan. De jonge onbezonnen Vera staat nu naast hem, houdt zijn arm zachtjes vast en kijkt naar het bed waar de verschrompelde man, die eerder zijn vader was, in ligt.

Hij wendt zijn hoofd in haar richting en ziet een klein glimlachje om haar mondhoeken. Ze begrijpt het niet, weet hij op dat moment. Ze begrijpt niet dat dit de laatste keer is dat ze haar opa zal zien. Maar wat kende ze haar opa eigenlijk? Niet.

Heeft hij spijt van zijn besluit om in Engeland een leven op te bouwen? Nee, dat heeft hij niet, maar het is soms erg moeilijk en ook dat beseft hij. Helemaal nu zijn moeder en zus hem zo hard nodig hebben. Engeland is relatief dichtbij, maar het is een te grote afstand – en duur – om zomaar even heen en weer te vliegen. Zal hij zijn vader daar niet heel veel pijn mee hebben gedaan? Eerst ongewild zijn tienerjaren verpest en nu een leven in Engeland waarover hij heel soms zijn twijfels heeft.

Het is de situatie, het is Nederland, denk hij. Dat maakt me somber en geeft me mijn herinneringen terug die ik jaren heb weggestopt. De vijf jaar die vol schaamte geleefd zijn hangen nog steeds als een donkere wolk boven de familie.

Patrick voelt een hand op zijn schouder. Het is aangenaam de hand van Amy zo dichtbij te voelen. Haar aanraking geeft hem altijd vertrouwen, sensualiteit en een gevoel van genegenheid. Zijn magische Amy. Had hij het anders gewild?

Hij kijkt naar haar op, haar blond haar, haar mooie blauwe ogen. Ze kijkt hem met goedkeuring aan, alsof ze wil zeggen dat het goed is dat ze zo snel zijn gekomen en dat ze altijd voor hem klaarstaat.

Anders gewild?

Daar denkt hij even over na.



## II

### De jongere jaren



## *Het eerste gesprek*

De middagzon was warm. De lente in volle bloei. Het maakte voor Patrick niets uit. Hij liep niet in een T-shirt of een korte broek. Hij was altijd gehuld in zijn legerkisten, zijn spijkerbroek en lange lerenjas (die hij soms verving voor een legerjack). Hij droeg een zonnebril als hij buiten was, bond soms zijn lange haar in een staart. Zijn ruwe stoppelbaard hield hij elke zondag bij, dan ging de tondeuse erover zodat hij geen volle baard zou krijgen, maar slechts de stoppels van een week. Hij liep altijd rechtop, maar zijn hoofd nooit gericht naar de wereld en altijd naar zijn voeten, niet dat hij zich schaamde, maar meer omdat hij in gedachten verzonken was of dat hij de wereld niet wilde aanschouwen.

De lessen waren afgelopen en Patrick haalde zijn fiets uit de overdekte fietsenstalling. Hij keek om zich heen, alsof er iemand op de loer lag en ging toen pas het fietsenhok in. Hij pakte snel zijn fiets, omdat hij bang was in het fietsenhok. Er waren drie ingangen en als die versperd zouden worden zou er geen uitweg zijn. Mochten de jongens komen, dan zou hij geen kant op kunnen, dan was hij liever op het schoolplein, zodat hij nog zou kunnen vluchten. Hij zou ze stuk voor stuk makkelijk aankunnen, het probleem was dat zij in een groep waren en hij alleen was. Als één van hen alleen was, zou Patrick winnen, daar was hij zeker van.

Hoe meer hij dacht aan de dreiging die het maandverband had uitgelokt en de stupide actie die hij had gedaan door er vrolijk naar te wijzen, hoe banger hij werd. Misschien zou dit allemaal met een sisser aflopen. Iedereen weet wat voor jongens dit zijn en iedereen weet hoe onvoorspelbaar en meedogenloos ze zijn. Maar misschien was er een klein beetje onvoorspelbaarheid in zijn voordeel.

Hij had gewacht totdat iedereen, inclusief Simon, de fietsen hadden gepakt, omdat het benauwd voelde om met zijn allen in het fietsenhok te staan. Als de jongens doorhadden dat zijn klas uit was, dan zouden ze iedereen weg kunnen jagen en hem aanvallen, daarom moest hij wachten, opgedekt in een rustig hoekje aan de zijkant van de school tegen een stenen muur, waar hij in de schaduw niet opviel.

Hij snelde naar de uitgang toen hij zijn fiets had gepakt en wreef over zijn kaak. Het deed nog steeds pijn. De pijn was in de klas heviger geworden en hij had gevraagd of hij even naar de wc mocht. De leraar had hem toestemming gegeven en hij had zichzelf in de spiegel bekeken. Er was eigenlijk niets te zien behalve een kleine rode gloed die evengoed van de warmte kon komen. Hij had zijn gezicht gewassen met koud water, zijn haar bijeengebonden in een paardenstaart en was teruggegaan naar de klas. En ook nu, in het fietsenhok en op het plein, was de kust veilig. Hij liep met zijn fiets aan de hand naar de uitgang van het schoolplein – er was hier een fietsverbod en niet iedereen hield zich eraan, maar hij wel.

Hij staarde naar de grond, zijn tas had hij buiten het fietsenhok op de bagagedrager gebonden en hij wilde zo snel mogelijk naar huis. Hij zou nog een half uur moeten fietsen voordat hij thuis was.

‘Hoi,’ klonk er vanaf het schoolplein.

Patrick keek verschrikt om zich heen. Hij zag niemand die zijn vijand kon zijn, niemand die hem in elkaar zou willen slaan. In de schaduw op een bankje zaten twee meisjes. Twee alternatief geklede meisjes die hij herkende, omdat ze de enige waren met wie hij zich nog zou kunnen samenvoegen. Meiden die, net zoals hij – apart – waren. Anders dan anderen.

Eén van de meiden glimlachte, ze was blond en droeg iets minder opvallende kleding dan het andere meisje, die gelijk het schaamrood op haar kaken kreeg en met de ketting om haar nek begon te spelen, alsof ze zich geen houding wist te geven.

Patrick stak zijn hand op en groette de dames.

Op het moment dat hij wilde doorlopen, vroeg het meisje: ‘Doet het pijn?’ Ze tikte het andere meisje aan, die nu de aandacht van haar ketting losliet en naar hem opkeek, haar donkere haar, haar bruine ogen en het schaamrood op haar kaken, dat nu iets minder leek te worden.

Hij bleef stilstaan. ‘Wat doet pijn?’ vroeg hij. Er was zo’n vier meter tussen hem en de meiden.

Het meisje wees naar haar wang, alsof ze de woorden niet wilde uitspreken, maar wilde aanwijzen wat ze bedoelde.

‘Laat hem nou,’ fluisterde het andere meisje. Ze verpest het voor me, dacht ze. Joyce verpest alles.

‘Ik mag het toch vragen?’ zei ze zachtjes terug.

Patrick liep in de richting van de meiden, zette zijn fiets op de standaard. Eigenlijk wist hij niet wat hij deed. Dit soort impulsieve dingen deed hij nooit. Hij keek nooit naar meiden, liep er naartoe of sprak met ze. Hij dacht altijd na voordat hij een actie ondernam en nu, alsof hij

geduwd werd (of was het omdat er eindelijk een meisje tegen hem sprak), liep hij naar ze toe. Enigszins verward bukte hij zich en stak zijn hand uit.

‘Patrick,’ stelde hij zichzelf voor.

Het meisje kneep met haar ogen toen ze naar hem opkeek, de hemel was te helder om er direct in te kijken. ‘Joyce,’ zei ze, toen ze zijn hand schudde. Joyce voelde zijn bezwete hand, maar besteedde er verder geen aandacht aan.

‘Ik ben Elizabeth,’ zei Liza en stak haar hand uit. ‘Eigenlijk Liza.’

Patrick nam haar hand en schudde hem. ‘Aangenaam.’

Liza kreeg het warm van hem, helemaal toen hij haar hand beet pakte. Het was een prettige warmte die door haar heen straalde, zijn iets bezwete hand, warm en zacht, in de hare. Dit had ze nooit durven dromen. Hij leek nog steeds onbereikbaar. Hij liet haar hand los, maar het moment van vasthouden had van haar nog duizend jaar mogen duren.

Patrick wendde zich tot Joyce. ‘Nee,’ loog hij. ‘Het doet geen pijn.’ Natuurlijk had hij pijn, knokkels van iemand anders op het bot in je kaak, dat deed pijn en bleef nog wel even pijn doen.

‘Ik heb jullie vaak zien lopen. Ik welke klas zitten jullie?’ Voordat hij het wist, was het er uit. Zelf kleurde hij nu ook vanuit zijn hals. Natuurlijk had hij haar zien lopen, Elizabeth, of Liza. Zij was hem wel opgevalen, want Liza was een schoonheid.

Hij heeft ons vaak zien lopen, dacht Liza. Hij had haar dus gezien. Hij had haar vaak gezien! Ze werd nog warmer van binnen. Patrick straalde een natuurlijke rust uit.

‘4C,’ zei Joyce.

Liza had nog steeds niet de moed om een gesprek met hem aan te gaan. Ze was verlegen en vroeg zich af wat hij van haar zou vinden. Ze keek op naar de jongen die onbereikbaar was. Hij was knap en hij was aardig – dat laatste had ze niet echt verwacht. Hij had altijd zo’n onzichtbaar harnas om zich heen.

Patrick knikte, alsof het er verder niet toe deed.

‘En jij?’

Op het moment dat hij antwoord wilde geven, zag hij twee jongens naar buiten lopen. Ze liepen het schoolplein op. De jongens die eerder tot de groep hoorden en ze waren duidelijk naar iemand op zoek en hij wist precies naar wie ze op zoek waren. Patrick pakte zijn fiets en stapte op. ‘Ik moet gaan. Ik spreek jullie later wel weer.’

Nog voordat ze het beseftte zag ze de jongens in zijn richting lopen, maar Patrick was al weer verdwenen. Hij fietste snel – tegen alle regels in – het schoolplein over. Ze staarde naar de jongens, alsof ze wilde

zeggen: ik weet ook niet waarom hij er zo ineens vandoor ging. Maar natuurlijk wist ze dat wel. Iedereen had de ruzie aanschouwd in de pauze. Joyce keek echter niet op naar de jongens en alleen maar naar haar vriendin.

‘Nou,’ zei ze. ‘Nu weten we nog niets. Maar je vind hem wel leuk!’ Het was geen vraag, het was een veronderstelling.

De jongens op het schoolplein maakten rechtsomkeert met een blik van afkeer op de twee meiden die eerder met hem hadden staan praten.

Ja, dacht Liza, hij is zeker leuk. Heel leuk zelfs. Jammer dat hij problemen heeft. Ze sloot haar ogen een ogenblik en probeerde haar hoofd leeg te maken, ze genoot van de warmte die zelfs in de schaduw waarneembaar was. Toen kreeg ze eindelijk een moment van ontspanning. Joyce praatte niet langer en genoot ook. Liza had slechts het beeld van Patrick in haar gedachten. Hij was nog nooit zo dichtbij geweest.

## *Verjaardag*

De jonge leider, die eerder die dag in de pauze een langharige jongen een klap had gegeven, was Raymond. Hij was een jongen van vijftien en had een leerachterstand. Op de basisschool had hij twee keer een jaar over moeten doen en daarom was hij nu twee jaar ouder dan de rest. Raymond was een jongen die niet over zijn toekomst nadacht, hij dacht slechts aan feestjes met drugs en alcohol en meiden die vaak veel ouder waren dan hij om te neuken. Daaruit bestond het leven van Raymond. Hij leefde zoals hij dacht dat goed was, ofwel hoe hem geleerd was. Zijn vader was een alcoholist en daarom had zijn moeder hem verlaten, nadat ze was vreemdgegaan. Ze kon niet langer met die bierzuipende dikzak leven. Zijn vader genoot een uitkering en rolde van zijn bed in zijn stoel en deed weinig tot niets aan uiterlijke verzorging of het schoonmaken van zijn woning. Dit leek erger te worden naarmate het drankgebruik meer werd. Zijn vader gaf Raymonds moeder de schuld van dit alles, want zijn vader hield nog van zijn moeder en kon niet zonder haar leven, zo vertelde hij Raymond. Raymond besloot echter om niet langer bij zijn vader te wonen, aangezien Raymond qua uiterlijk enkele gelijkenissen had met zijn moeder – terwijl zijn innerlijk meer op zijn vader leek – en dat nam zijn vader hem kwalijk.

Raymond haatte zijn vader. Hij kwam er zelden, maar zou vanmiddag heen moeten, omdat zijn vader jarig was. Aanvankelijk had hij niet gewild, maar zijn moeder had aangedrongen toch te gaan. Hij opende de schuttingdeur en reed zijn fiets naar binnen. Er stond een verroeste fiets die zijn vader ooit had gebruikt. Het gras was inmiddels door-drenkt met onkruid en kwam kniehoog, tegels lagen los en overal lagen ongebruikte goederen, als lege kratjes bier, bierflesje en een groen uitgeslagen parasol die ooit crèmewit was geweest, wielen van fietsen en lege, kapotte emmers versperden een groot deel van het pad.

Dat Raymond uit liefde geboren was, was een leugen. Een leugen die jarenlang voor hem verborgen werd gehouden. Zijn ouders hadden nog nooit van elkaar gehouden. Johan, zijn vader, had zijn moeder, Linda, leren kennen via het werk. Johan was een vertegenwoordiger van vrouwenproducten en Linda maakte zijn afspraken. De twee kregen